

KUATIA OÑEMOHENDAHÁPE MBA'ÉICHAPA OÑOÑE'ËME'ËTA PARAGUÁI ÑE'ËNGUERA SÃMBYHYHA HA TETÃ REKOMBO'EPAVË KUAARA'Ã HA ÑEMBOAJE RENDA

Paraguay Táva, 26, jasyo ary 2022-pe, mokõive temimoĩmby oñemboja oñoñe'eme'ẽ haḡua Tembiapo Guasu Moñondiverã, Paraguái Ñe'ënguera Sãmbhyha, ko'aḡa guive "PÑS", hógava tape Guido Boggiani P^{py}. 6260 ári, R.I.5 Gral. Diaz ha R.I.4 Curupayty mbytépe Paraguay Táva, Paraguái Retãme, omotenondéva Sãmbhyháramo kuñakarai Ladislaa Alcaraz de Silvero, ha Tetã Rekombo'epavë Kuaara'ã ha Ñemboaje Renda ko'aḡa guive "TRKÑ", hógava tape William Richardson P^{py}. 546 Incas ha Azteca mbytépe Paraguay Táva, Paraguái Retãme, omotenondéva Moakãháramo Kuñakarai **Dina Matiauda Sarubbi**, Moakãhára Aty rérape, ko'aḡa guive ojeheróva "Mokoĩve", ojokupyty omboheraguapývo ko Ñoñe'eme'ẽ Ñepytyvõrã ko'ã mbojojaha ha vorekuéra ojerureháicha:

OIKUAAUKA:

Avei, Mokõive oikuaaka oikotevẽha oñoñe'eme'ẽ omba'apo ñomoirũ haḡua mokoĩve temimoĩmby, omboguapy tembiaporã rape, ikatuhaḡuáicha ojoykeko katui oñemyasãi, oñakarapu'ã ha ojeipysove Tekombo'epavë Paraguái.

Avei, Mokõive oikuaa ha omomba'eguasú tetã arandupy ñemombarete, ha upéicha avei oikotevẽ ombohasa ojupe tembiasaita Tekombo'epavë Paraguái ryepýpe, peteĩteĩ imba'apoha guive.

Avei, Mokõive ohechakuaa iporãtaha omboguatárõ tembiapo ha omombareteverõ maranduasãi ñembohasa ojupe, tembiasaita, arandukue, maranduita ñembyatypy, ha hetave tembiapo ikatúva mokõive temimoĩmby omboguata oñondive.

Avei, Mokõive temimoĩmby ipokatu ha oguerékoha Léi ha kuatiakuéra ojeruréva oñemboaguata haḡua hekopete ko Ñoñe'eme'ẽ Ñomoirũ, ha mokõive ko'ã tetã remimoĩmby omboheraguapýseha ko ñoñe'eme'ẽ, oñemboquatátava ko'ã mbojojaha ha vorekuéra rehe:

VORE PETEĨHA: MA'ERÃPA

Mokõive omoneĩ omba'apotaha ñomoirũme ombohapévo umi tetãmegua apopyranguéra jekuaara'ã ha kuatiakuéra ñemboajerã; tembiapo joaju mbarete tetã arandupy akãrapu'ãverã; avei tembiporu pyahukuéra ha maymave aporeko pyahu ñemombarete ha ijeporu hekopete, ombohasakuévo ojupe marandu, tembiasaita, arandukue, maranduita ñembyatypy ha hetave tembiapo ikatútava mokõive temimoĩmby omboguata oñondive. Upéicha avei, ojoykeko ombokatupyry ha omoaranduve haḡua

mba'apoharakuérape jekuaara'ã ha kuation ñemboaje Tekombo'epavẽ rembiapotee reheguápe.

VORE MOKÕIHA: MOKÕIVE TEMIMOÏMBY REMBIAPORÃITE REHEGUA

Tembiapo joaju heñóiva guive ko Ñoñe'eme'ẽ Ñomoirũ ryepýpe ojejpóta apopyrãnguéra téra rembiaporã'aty apytépe omoneĩmbyrévamava Mokõive temimoĩmby. Apopyrãnguérape oñemyesakãta viru ojejpórútava, mba'e mba'épa rembiaporã, mbojohakuéra ha mba'éichapa oñemboguatáta, avei marandukuéra ojehaitava oñondive rembiaporegua ojehechakuaávo moõ ha mba'eichaitépa oñeikotevẽ.

VORE MBOHAPYHA: VIRU JEPORURÃ REHEGUA

Ko Ñoñe'eme'ẽ Ñomoirũ noñapytĩri ojuehe Mokõive temimoĩmbýpe viru jeguerekópe. Temimoĩmbykuéra ikatu omohenda ijehegui iviru jeporu hembiapoteerã oikotevẽháicha, oñembogupyháicha Vore Mokõiháme, ojehechakuaávo mboy virúpa ojejuereko upeva'erã.

VORE IRUNDYHA: TEMBIAPO ÑEMBOHAPE REHEGUA

Ojehupyty hağua opaite mba'e oñembogupýva ko Ñoñe'eme'ẽ Ñomoirũme, oñemoĩta Mokõive temimoĩmbypegua mba'apohára ojejpovopyréva oñomoirútava ko tembiapo ñeisãmbyhyrã ha omoneĩtava mokõive temimoĩmby mburuvichakuéra.

Ko Ñomoirũmby oguerekóta hembiapoteéramo apopyrãnguéra ñembosako'i ha ñembohape, ha upéicha avei apopyrã ñemboguata, jesareko ha jehapykueho.

VORE POHA: TEMBIAPO JEHAPEJOKO'Y REHEGUA

Ko jehaipy ndohapejokói mokõive temimoĩmby oĩva ko ñoñe'eme'ẽ ryepýpe, oñe'eme'ẽvo omba'apo hağua ambue temimoĩmby ndive, taha'e tekoatygua, tetã ryepypegua téra tetã ambuegua ndive, omboguatávo koichagua apopyrã téra hesegua'ýva ko Tembiapo Ñomoirũme ojehaiháicha. Peichahágui peteĩva mokõive temimoĩmbygui ogueroikese ambue temimoĩmbýpe ko ñoñe'eme'ẽme ojehpypypotávo oñembogupýmava apopyrãnguérape, omomanduva'erã ambue temimoĩmbýpe iñemoneĩrã.

VORE POTEÏHA: ÑEMYSÃI HA JEIKUAAUKA REHEGUA

Opaite tembiapo ñemysãi ha jekuaukarã ko Ñoñe'eme'ẽ Nopytyvõrã ryepýpe oĩva, oñembogupýta mokõive rembiaporãteéramo. Upéicha avei, opamba'e ojeikuaukávape, taha'e *cartel* téra ambue tembiporu ñemysãirã ha ambue mba'e jehucharã, ikatúva ojepoko téra oñemysãiva tembiporupyahu rupive, oguerekova'erã katuete Mokõive Temimoĩmby ra'angatee ojeheguaitéva ha ojekuajajava'erã. Mokoive temimoĩmby oñongatuva'erã peteĩ tembiapo téra heseguáva ojejpóva guive ohóvo. Opaichagua tembiapoita ojejpómava oñemysãi ha ojeikuaukáta, oĩva'erã ko'ağagua mbojohakuéra poguýpe.

VORE POKÕIHA: ÑEMBOPUKUVE TÉRÃ ÑEMOAMBUE REHEGUA

Umi mba'e noñemboguapýva ko Ñoñe'eme'eme ikatúta oñemoĩnge ipype ñembopukuve térã ñemoambue rupive, ha oñemoañetéta *adenda* rupive, opytátamava ko ñoñe'eme'ẽ ryepýpe.

VORE POAPYHA: JOAVY HA TENDA IÑEMYATYRÕRÃ REHEGUA

Oĩramo joavy térã apañuái ojoapytépe, oñeha'ãmbaitéta mokõive temimoĩmby oñemyatyrõ hağua Ñomoirũmby rupive, ýrõ katu oñembohasáta mburuvichakuéra renondépe tenda oñeikotevẽhápe.

VORE PORUNDYHA: IPUKUKUE, ARAKA'E PEVE HA ÑEMBOPYAHU REHEGUA

Ko Ñoñe'eme'ẽ oñepyrũta ojeporu oñemboheraguapyha ára guive ha ojepysóta **po (5) ary** peve, ikatúta ojeipysove mokõive ojokupytyma guive ojehapykueho rire tembiapoita Ñomoirũmby rupive.

VORE PAHA: ÑEMONDOHO REHEGUA

Oimerãeva Mokõive apytégui ikatúta ojerure jehaipy rupive oñemondoho hağua Ñoñe'eme'ẽ 60 (poteĩpa) ára oñemohu'ã mboyve. Upéicha oikóramo, ndaikatumo'ãi ambue temimoĩmby ojerure térã he'i mba'eve taha'e ha'éva rehe. Oñemondohóramo ñoñe'eme'ẽ oñemboguatáta tembiapokuéra oñepyrũmava oñemohu'ãmba meve.

Ohechaukávo ojupe ojokupytyha oñemoñe'ẽ ha oñemoneĩ rire jehaipy, Mokõive Temimoĩmby Sãmbyhyhára omboheraguapy 2 (mokõi) kuatia ojueheguaite, mokõive Paraguái ñe'ẽ teépe, guarani ha castellano, tenda ha arange oñemboguapyháicha yvate gotyove.

Dina Matiauda Sarubbi

DINA MATIAUDA SARUBBI
Moakãha
Tetã Rekombo'epavẽ Kuaara'ã ha
Ñemboaje Renda

Ladislao Alcaraz de Silvero

LADISLAA ALCARAZ DE SILVERO
Sãmbyhyhára
Paraguái Ñe'ẽnguéra Sãmbyhyha